

Magam is voltam fiatal...

Átogatás Várady Antalnál — Színházi előadás a klostromban — Jászai Mari asszony — Mondja kedves Anna néni

— A NÉP tudósítójától —

Kényelmes, nyugalmas szalonba ülésekkel az inas. Iróasztala mellől siet elénk a hatvannyolc éves mester. A bajusza még fekete, mozulatai fiatalosan ruganyosak, gyé-

Ezerfélérről, ezer témába kapva, kedélyes szóval bőkezűen beszél, szavai nyomán tarka titkok rajzanak a mostani s régmúlt kulisszák színes világából. A színiakadémiának és a

Várady Antal (Pérelly Imre rajza.)

rült hajszálain azonban már fehéren csillog a délutáni fény.

— Isten hozott benneteket... Szeretem a fiatalokat. Magam is voltam fiatal...

Kedvesen, urambátyámosan sziveskedik, leültet, cigarettával kínál, bár ő maga nem dohányzik. Hangos, érces hangja betölti a szobát. Százfélé nézünk, százfélé figyelünk, a szoba minden zuga tele van érdekesebbnél érdekesebb apróságokkal, műtárgyakkal, emlékekkel. Kossuth Lajos dedikált fényképét pillantjuk meg az egyik asztalkán, Dreyfus nagyszerű arca elevenedik meg egy ezernyolcszáznyolcvanháromból való képen, alatta néhány francia nyelven írt sor: Kedves barátomnak...

Régi, disznóbőrbe kötött imakönyvek, vaskos albumok hevernek a nagy asztalon, sárgára foltosodott lapok, krinolin magyarruhás régies ábrázolatok bukannak elő, amint felpattantjuk az ezüstkapsokat. Egy művész munkája, intarziás dobozban két pakli ócska kártya rejtőzködik, Jókai nikotintól megsárgult ujjai figyelgették járásukat egykor. Az íróasztalon szép rendben sorakoznak könyvek, irások, folyóiratok, legfelül a Magyar Helikon, Ország-Világ és az újra megjelent Élet első száma.

— Örülök, hogy az Élet ismét sorompóba lépett — mondja, — a napilapok reneszánsza után, most a keresztény szépirodalmi lapokon a sor.

Rákosi-iskolának ma is tanára, a mostani színészgeneráció minden nevezetesebb alakja tanítványa volt.

— Bizony, ötven év alatt nagyon belefárad az ember a tanításba. Különösen a szaválás tanítása merit ki. Ötven év alatt minden leendő színésznek előszavalni — mint mondani szokták — «vorbrüllen» — előordítani a különböző szerepeket, nagyon fáradságos munka. Aztán a színészpénsséggel együtt születik a hátatlanság, azaz hogy előbb a hálátlanság, azután a színész... Mikor a Színész-Egyesület mostani palotáját kiverekedték a várostól, — néhányan, köztük Kassay Vidor, Breznai és Kaffka László — az egyesület elkészíttette relief-portréinkat és a palota homlokzatára helyezte. Azonban két volt tanítványom indítványára — név szerint Latabár és Horváth — az első közgyűlés leszedette onnan s méltóbb helyül a padlásra hordatta.

— Majd a halálunk után... — mondották a hálás kartársak.

A megbolygatott mult nyüzsgöni kezd, mint a hangyaboly, sok kedves epizód, emlék, elfelejtett név ragyog elő a homályból. Első színpadi szereplését meséli a mester, a karmelita-apácák elhagyott klostromába lépünk, hol most — ezernyolcszázhetvenegyben — a Nemzeti Színház művészei játszanak, ha nem csalódom éppen a Berczik híres darabját, a Fertálymágnásokat. Az egyik öltözőnek meg-

fett cellában néhány fiatal növendék készülődik lázasan az előadásra, a szomszéd grajzlerájosnál vásárolt hideg vacsorájukat sietve kapják be öltözködés közben. A riváldán zeng az aranyzárnyu szó, az első felvonás végén összekoccannak a boros poharak, akkori szokás, szerint bruderschaftot isznak az elkezdődő színeszkek. Jó néhány halbseidlí — bor, borjusnitzi fogyasztódik el előadás után, az egyforintnyi bér s a megspórolt omnibuszpénz — harminc krajcár, — bővire eresztik az áldomást. Tóth Imre, Gabányi, Hevesi Grósz Béla ütögetik poharaikat az ifju művészéhez, Thália istenasszony perdül vidáman az ifjak térdére.

— Rég volt, igaz se volt... Hej, de más világ volt! — Mikor még akadt színigazgató, aki hátára vette egy fiatal, ismeretlen író első darabját s úgy verekedett vele körömszakadtig az Akadémia ellen. Ezernyolcszázhetvenhatban történt Szigligetivel s velem. A rövidéletű Életképek nyolc számában írt, harcolt első szindarabom színrehozataláért s mikor nagy sikerrel előadták, talán még boldogabb volt, mint én.

Előkeresi a könyvszekrényből a gondosan bekötött Életképeket s olvassuk az egykori kritikát, melyet Törzs Kálmán írt, Szigligeti veje s barátja. Az ünneplő dicséző sorok csupa lelkesedés, csupa szeretet. A szereplők nevei: Jászai Mari, Nagy Imre, Ujházy neveivel kezdődnek. «Jászai Mari asszony Magdolnája...» «Nagy Imre Iskariothja...» olvassuk a félszázados lapokról s a mindennapi színlapokhoz szokott szemünk furcsán táncol a betükön. A mester régi sikerek, régi esték régi dicsőségére emlékezget s lassan este van már a szobában, sietős emberek lenni a villanyfényes utcán, talán épp a színházba sietnek...

— A Wesselényi- és Kazinzy-utca sarkán laktak Szigligetiék s ahogy Anna néni — Szigligetiné, — meséli, Jókai egy időben igen sűrűen látogatót el hozzájuk, amiben azonban még nem lett volna hiba. Azaz, hogy hiba így sem volt benne — ~~úgy-úgy~~ a szókat a mester s éppen Jókaira terítgeti az emlékezés csillámló szövetü látylát.

— Jókai mindennapos lett Szigligetiéknél s ha csak tehetette, valamelyik utcai ablaknál ácsorgott. Néha órák is eltelték s Szigligetiék szentül hitték, hogy ilyenkor gyönyörű regények születnek. Azonban más sült ki a dologból. Jókai egyszer csak megkérdezte Anna nénit:

— Mondja, kedves Anna néni, milyen leány az itt, szemben — becsületes?

Laborfalvi Beuke Juczi, Laborfalvi Róza lakott a szemközti házban. Anna néni hamar megadta a választ.

— De még mennyire becsületes. Nagyon derék, jó, becsületes leány az.

— Maga szoptatja a gyermekeit...

...Az idő már erősen az estébe jár. Bucsuzunk kell. Megyünk. A mester fiatalosan, erőteljesen szorítja meg a kezünket. Férfias, csengő hangja visszhangzik a lépcsőházban:

— Isten áldjon meg benneteket...
Fetter Gyula.

KERESZTÉNY TÁRSADALMI ALAPÍTÁS.

»KÉVE«

RUHÁZATIÁRUHÁZSZÖVETKEZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 20. sz.

Olcsó cipők
10 napig

Férfi magas box --- K 890.—
Férfi fél box --- K 790.—
Női fél --- K 270.—
Gyermek egész és fél --- K 250.—
Fekete és sárga munkáscipő K 650.—

Áraink f. hó 12-től 22-éig érvényesek.